

Felsőoktatásunk számára, félő, mindössze két út marad: a regresszió és a kontraszelekció

Egyedül Fazekas József, a tudományos folyóirat főszerkesztője szólt röviden a lap struktúrájáról és szerkesztőinek törekvéseiről. Felsőoktatásunk számára, félő, mindössze két út marad: a regresszió és a kontraszelekció

Egyedül Fazekas József, a tudományos folyóirat főszerkesztője szólt röviden a lap struktúrájáról és szerkesztőinek törekvéseiről. Előadásának második részében a friss lapszám részletesebb bemutatása helyett a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Kara Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének múltjáról, a többkultúrájú szellemi közegben működő intézmény oktatási és kutatási koncepciójának sajátosságairól, pótolhatatlan értékeiről beszélt. A magyar nyelvű szlovákiai felsőoktatás közelmúltban megtörtént bővülése kapcsán Fazekas azon reményének adott hangot, hogy az új helyzet idővel „...ösztönzően hat majd ezen intézmények munkájára, s a kezdeti időszak heves megnyilvánulásait a koordinált együttműködés váltja fel. A szlovákiai magyarság ugyanis nem engedheti meg, hogy a nehezen kiharcolt intézményei közül akár egynek is a léte veszélybe kerüljön.” A főszerkesztő nem beszélt ugyan a lapszám kiadásának közvetett, a tudományos értékközvetítést meghaladó céljáról, idézett szavai azonban nyilvánvalóan azt jelzik, hogy a lap a pozsonyi magyar tanszék szellemi műhelyében létrejött értékek reprezentatív válogatásának felmutatásával legrangosabb oktatási intézményünk pozícióját kívánja erősíteni a politikai/anyagi támogatásért folyó küzdelemben.

A pozsonyi magyar tanszék képviselőjében először Zeman László emelkedett szólásra. A nyugdíjas egyetemi oktató – aki a szlovákiai magyar értelmiség számos nemzedékének képviselőit oktatta tudományos gondolkodásmódra és emberi bölcsességre – nem csupán a múltidézés feladatát vállalta magára. Amit a magyar tanszék szellemi körének széles körű tájékozódásáról, a szlovák és a cseh tudományos műhelyekkel való együttműködéséről mondott, az a mához is szólt. Egyetemi oktatókhoz, diákokhoz és politikusokhoz egyaránt. Gazdag, számtalan filológiai ténnyel alátámasztott érvrendszere annak bizonyítására irányult, hogy a szlovákiai magyar tudomány fogalma fából vaskarika, hiszen a tudományos élet – ha mesterségesen nem korlátozzák – nem ismer sem etnikai, sem nyelvi, sem államhatárokat.

A rendezvény nem zárult azonban olyan bizakodóan, mint kezdődött. A végkifejletet már Öllős László bevezető szavai is előrevetítették, aki vitavezetői minőségben azt mondta, reméli, „az est végén még erőteljesebb kételyekkel távozunk, mint amilyeneket eddig tápláltunk a világ egészével és különösképpen a mi kis szlovákiai magyar szemétdombunkkal szemben”. Aztán még hozzátette: „A kétely nagyon egészséges és hasznos dolog, hiszen kérdések megfogalmazásához vezet, és válaszokat csak kérdésekre lehet adni.”

Mészáros András professzor, aki korábban évekig állt a pozsonyi magyar tanszék élén, mindent megtett azért, hogy szendergő vagy önös érdekből elfojtott kételyeinket felbolygassa. Először a tanszék jelenlegi színvonaláról adott szemléletes képet. Az oktatók publikációs tevékenységéről – amely jobb helyeken legfontosabb fokmérője egy tanintézmény szellemi állapotának – például megemlítette azt a kevesek által ismert tényt, hogy a nyolc oktató foglalkoztató magyar tanszék „a pozsonyi egyetem bölcsészettudományi karán belül e tekintetben hosszú évek óta az első három hely valamelyikét foglalja el”. „Ez az eredmény különösen akkor figyelemreméltó – tette hozzá –, ha azt is tudjuk, hogy egyetemünknek ez a kara rendszeresen jó néhány hellyel az összes szlovákiai bölcsészkar fölött helyezkedik el.” Az eredményesség felvázolt tényei alapján az ember tehát azt gondolhatná, a tanszék „politikai és társadalmi erőterével” nem lehet különösebb gond. Mészáros három pontba foglalt

helyzetértékelése azonban lesújtó és a történések fényében, sajnos, nehezen cáfolható: „1. a tanszéknek valószínűleg nincs meg a kellő társadalmi megbecsültsége; 2. rangja talán van, legalábbis azok körében, akik ismerik tevékenységét és fel tudják mérni annak súlyát; 3. egészen biztosan van azonban politikai alábecsülése, el nem ismerése és megalázása.” A harmadik pont indoklásaként így érvelt: „Gyalázatos dolog, hogy amikor három szlovákiai magyar felsőoktatási intézmény közösen pályázik a Szülőföld Alapnál, a szintén pályázó komáromi egyetem – az MKP közreműködésével – 27 milliót kap, és másfél milliót kap az említett három intézmény együtt.”

„Mit remélhetünk?” – tette fel a kérdést Mészáros, majd ezt a választ adta: „Ha ez így fog működni, akkor nem csak a mi tanszékünk, hanem az egész szlovákiai magyar felsőoktatás számára mindössze két út marad: a regresszió és a kontraszelekció.” Fentiekre reagálva a professzor előadása végén a következő nyilatkozatot tette: „A szlovákiai politikai gyakorlatot általában, az MKP oktatáspolitikáját pedig konkrétságában véve és ezzel mélyen egyet nem értve ezennel visszavonulok a szlovákiai magyar oktatáspolitikában való mindenfajta részvételtől mindaddig, amíg ez, az iskolaügy szempontjából ignoráns politikai garnitúra fogja bitorolni a szlovákiai magyarság képviselői jogait.”

Nos, akinek eddig nem lettek volna kételyei felsőoktatási intézményeink pártmenedzselési koncepcióját illetően, az Mészáros András szavait hallva minden bizonnyal számos kérdést fogalmazott meg magában. Az igazi kérdés azonban az, hogy az illetékesek is eljutnak-e egyszer kételyeik kérdésekké transzformálásáig. Meg hogy e kérdésekre találnak-e aztán kielégítő válaszokat.

HIZSNYAI ZOLTÁN